

FIGUREN RONDOM KONINGIN WILHELMINA

Meester Gedeking

In het begin van 1887 — de Prinses was toen zes en een half jaar oud — zou er een begin gemaakt worden met lager onderwijs.

Aangezocht om zich met het onderwijs aan Prinses Wilhelmina te belasten werd de heer F. Gedeking, destijds hoofd eener openbare lagere school in Den Haag. Zulks op aanbeveling van Dr Beynen.

Aanvankelijk duurden de lessen slechts een half uur tot drie kwartier, maar toch werd er een schoolkamer voor in orde gemaakt, met een schoolbank en een bord; 't moest alles echt zijn. De eerste twee jaar omvatte dit onderwijs weinig meer dan lezen, schrijven, eenig rekenen en wat taalonderwijs.

Ter afwisseling vertelde meneer Gedeking aan de Prinses mooie verhalen, die Zij dan een paar dagen later moest terug vertellen. Dit bleek een uitstekende geheugenoefening te zijn en omdat de Prinses met groote aandacht luisterde, viel het Haar niet moeilijk, later het verhaal goed terug te vertellen.

Nauwelijks was de Prinses „op school” of er greep een groote verandering plaats in de verhouding tot Haar poppen. Zoodra de lessen van meneer Gedeking waren afgelopen, begon Prinses Wilhelmina Haar poppen te onderwijzen. Daarbij trad Zij zeer streng op. Alles wat maar leek op onoplettendheid, vergeetachtigheid of onnadenkendheid, werd als een ernstig vergrijp gestraft. Natuurlijk werden er ook versjes geleerd en één der eerste gedichtjes, die de Prinses leerde en opzei was het bekende versje van Van Alphen: „Ik ben een kind, Van God bemind, En tot geluk geschapen.”

Zoodra Haar leeftijd dit toeliet, werd het programma wat uitgebreid en kwamen aardrijkskunde en geschiedenis aan de orde. In beide vakken stelde de kleine Prinses levendig belang en Meester Gedeking had aan Haar een zeer belangstellende leerlinge. Het onderwijs in aardrijkskunde begon met het uitleggen van de verhoudingen in de eigen kamer van de Prinses en de betrekkelijke plaats, die ieder meubel daarin had. Vervolgens werd die kamer gebracht in het kader van het geheele paleis, daarna kwam het park er bij, vervolgens werd Apeldoorn op z'n plaats gezet en Gelderland en de provincie weer in Nederland.

In dezen tijd deed het verhaal de ronde, dat de Prinses een kaart van Europa had geteekend, waarop Nederland bijna de helft van Europa bedroeg, terwijl Engeland buitengewoon klein was geteekend. De Prinses zou dit dan gedaan hebben, om haar gouvernante Miss Winter te plagen. Het heele verhaal was een verzinsel en de Koningin en Miss Winter hebben er vaak om gelachen, terwijl de Prinses dan doorgaans zeide: „Hoe jammer, dat ik niet knap genoeg ben om zooiets bedacht te hebben.”

De lessen in Vaderlandsche Geschiedenis bezorgden meester Gedeking wel eens moeilijke oogenblikken. De eerste leergang in dit vak duurde van Nieuwjaar '89 tot Juli '90. De Prinses was dus nog niet eens tien jaar. Maar, omdat Zij vooral belang stelde in dit vak, vroeg Zij heel veel en soms dingen, die Gedeking met geen mogelijkheid kon beantwoorden. Zoo wilde de Prinses eens — toen die geschiedenis behandeld was — beslist weten hoe het hondje heette, dat in 1572 bij Bergen het leven van Prins Willem had gered. Gedeking wist, dat

koningin Emma er zeer op stond, dat alle vragen, die de Prinses deed, ook zoo juist mogelijk beantwoord werden. Maar met deze vraag wist hij geen raad. Samen met den bekenden schrijver P. Louwerse werden diens boeken en later de boeken van de Koninklijke Bibliotheek en de Archives de la Maison d'Orange van Groen van Prinsterer doorgesnuffeld, maar alles te vergeefs. De naam van dat hondje bleef onbekend.

Dat vragen stellen bracht nog een ander gevaar mee. Het kwam wel eens voor, dat de Koninklijke leerling niet den gewonen lust had in 't werk, of de les, die aan de orde was, niet voldoende had geleerd. Dan was voor Gedeking oppassen de boodschap, want de Prinses probeerde hem dan met Haar vragen op zijwegen te lokken, en als de „meester” dat in de gaten kreeg moest hij zeggen: „Zoo zouden we te ver afdwalen, Prinses! onthoud die vraag maar, er zal wel een gelegenheid voor komen.”

Over het algemeen was „meester” Gedeking zeer tevreden over zijn vorstelijke leerling, maar Wilhelmina was een kind als andere kinderen en dus kwam het voor, dat het werk niet was zooals het behoorde te zijn. Soms zuchtte de Prinses, dat het toch zoo *heel* moeilijk was, waarop dan de opmerking volgde: „U zoudt toch niet liever wat gemakkelijks hebben? Gemak deugt alleen, als het tijd doet winnen voor iets beters.” Dan weer kwam de eerlijke bekentenis: „Daar houd ik niet veel van,” waarop de meester antwoordde: „Dan moeten we daar tijdelijk eens veel aan doen, want we houden veel van wat goed gaat.” Dergelijke opmerkingen waren doorgaans reeds voldoende, om de Prinses met den ouden ijver aan het werk te doen gaan.

Eens op een winter werd Gedeking gekweld door een gewel onder den arm, dat hem last en pijn veroorzaakte. Bij de tweede les reeds kwam Miss Winter vragen of het werk van de Prinses minder goed was dan anders. Zij meende, dat de „meester” niet zoo vriendelijk had gekeken als gewoonlijk. Toen Gedeking uitleg had gegeven van het geval, kwam de opdracht, dit dan bij de volgende les aan de Prinses te vertellen, daar Zij zich ongerust gemaakt had. Het geval wilde, dat de onderwijzer juist heel tevreden was geweest over het werk.

De aanhankelijkheid van de Prinses bleek duidelijk, toen Zij in het voorjaar van 1890 met Haar Moeder eenige dagen in Duitschland had doorgebracht. Op verzoek van Koningin Emma moest Gedeking wat naar die reis vragen. Toen kwam ze aandragen met een arm vol foto's en kiekjes uit Duitschland, die alle bekeken en besproken werden. De laatste foto werd eindelijk aan Gedeking overhandigd met de woorden: „En deze, mijnheer! heb ik expres voor u meegebracht, van mijn eigen geld!”

Ook Gedekings taak liep tenslotte ten einde. Twee hoogleraren van de universiteiten van Leiden en Utrecht namen zijn taak over en altijd begeerig om nieuwe kennis op te doen, begon de jonge Koningin deze nieuwe studie met geestdrift.

P. DE ZEEUW J.Gz.

Gedachten

Wat God in het kind gelegd heeft, tot volle en harmonische ontwikkeling te brengen, dat is de taak der opvoeding

Wat in de kinderjaren
Het harte boeit en tooit,
Blijft altoos in 't geheugen
En men vergeet het nooit.

Virginie Loveling